

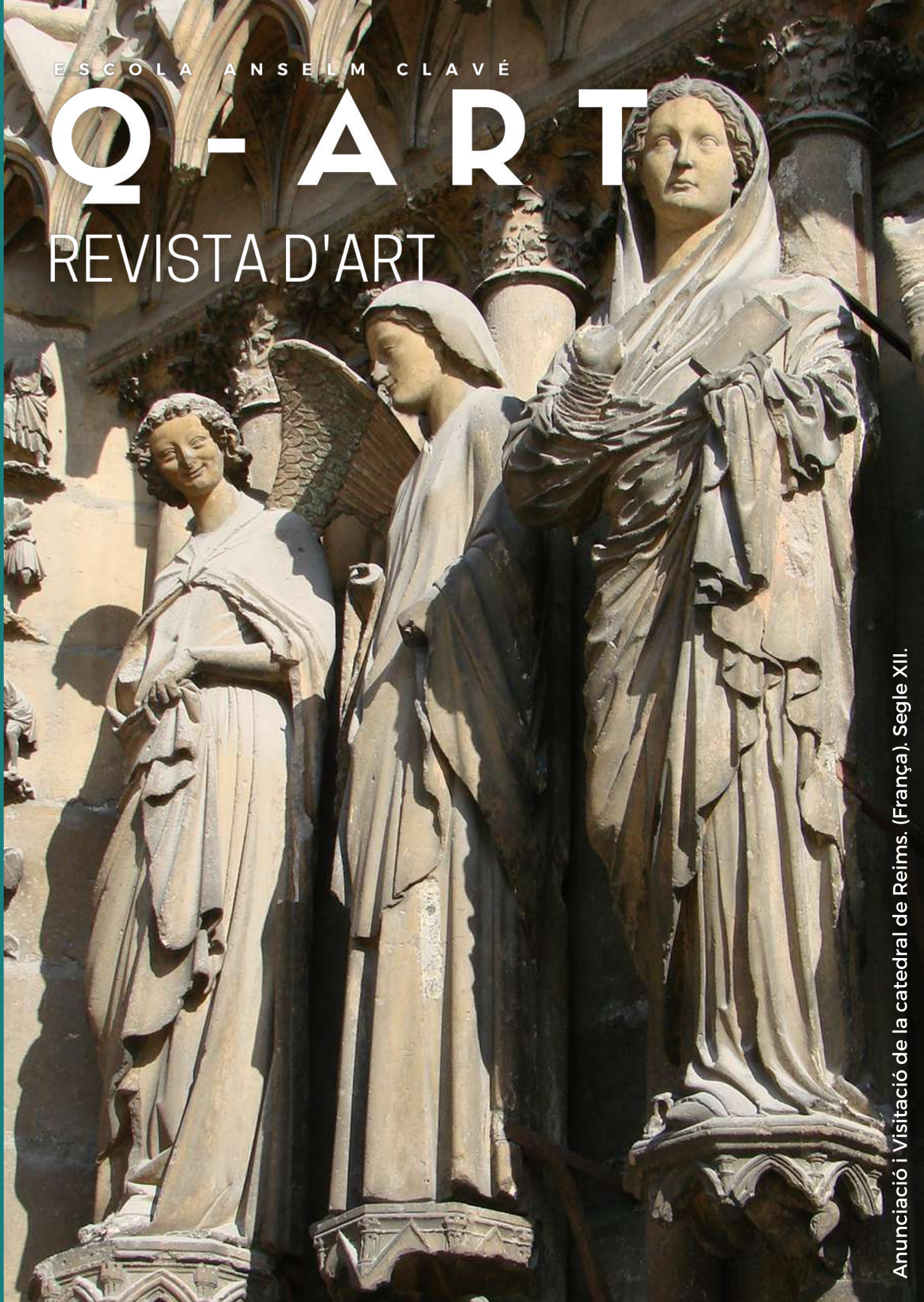
anselm clavé

ESCOLA ANSELM CLAVÉ

Q - A R T

REVISTA D'ART

Núm.22. Any 5. Mollet del Vallès, març de 2025.

Anunciació i Visitació de la catedral de Reims. (França). Segle XII.

Q-ART

03 Presentació

04 Portalades romàniques

05 Portalada de l'abadia de Saint Pierre de Moissac

08 Portalada de Santa Maria de Ripoll

10 Portalada de Santa Fe de Conques

13 Portalada de Saint Lazare d'Autun

16 Portalada de Sainte-Marie-Madeleine de Vézelay

19 Portalada de Santa Maria d'Agramunt

21 Portalada de Santo Domingo de Sòria

24 Pintura gòtica

25 Lamentació sobre Crist mort

27 Maestà

30 Anunciació entre els sants Ansan i Margarida

35 El davallament de la creu

37 Matrimoni Arnolfini

40 Mare de Déu del canonge Van der Paele

42 Mare de Déu del canceller Rolin

46 Verge dels Consellers

PRESENTACIÓ

La revista Q-Art obre, una vegada més, les seves pàgines per oferir-nos un viatge apassionant per la història de l'art. En aquesta edició, ens endinsarem en dues manifestacions artístiques que han deixat una petjada inesborrable en el nostre patrimoni cultural: les portalades romàniques i la pintura gòtica. Dues formes d'expressió que, tot i pertànyer a períodes diferents, comparteixen el desig de transmetre missatges, emocions i una visió del món que encara avui ens fascina.

El Romànic, nascut entre els segles XI i XIII, va ser un art profundament espiritual i simbòlic. Les portalades de les esglésies i catedrals romàniques esdevenien un autèntic llibre de pedra, on es representaven escenes bíbliques, figures de sants i elements decoratius que convidaven els fidels a la contemplació i a la reflexió. La seva arquitectura robusta, amb arcs de mig punt i escultures de relleu profund, reforçava la idea de la fe com un refugi segur en un món ple d'incerteses.

La riquesa iconogràfica d'aquestes portalades no només servia per glorificar el missatge religiós, sinó també per comunicar històries a una societat majoritàriament analfabeta. Els capitells esculpits i els timpans narraven episodis de la Bíblia amb una gran força expressiva, fent que cada detall tingués un significat profund. L'entrada als temples romànics era, doncs, una experiència simbòlica en si mateixa, una transició del món terrenal al diví.

Amb l'arribada del Gòtic, a partir del segle XIII, es produeix una transformació radical en la manera de concebre l'art. Si el Romànic es caracteritzava per la solidesa i la severitat, el Gòtic obre espais a la llum, la verticalitat i una nova sensibilitat artística. La ****pintura gòtica****, especialment a Catalunya, experimenta un refinament en la representació de les figures humanes, amb una major expressivitat, moviment i una acurada atenció al detall.

Els retaules gòtics, amb els seus daurats brillants i els seus colors vius, esdevenen una finestra oberta al cel. L'art deixa de ser només símbol i esdevé narració, relat i emoció. Les escenes religioses, però també les representacions de la vida quotidiana, ens permeten apropar-nos a la mentalitat d'una època que començava a posar l'ésser humà al centre de la creació artística.

A través d'aquesta edició de Q-Art, us proposem descobrir com aquestes dues manifestacions artístiques han sobreviscut al pas dels segles, captivant-nos amb la seva bellesa, el seu misteri i el seu llegat històric. Cada pedra esculpida d'una portalada romànica, cada pinzellada en un retaule gòtic ens parla d'un passat que encara ens defineix, d'una manera de veure i entendre el món que continua inspirant-nos.

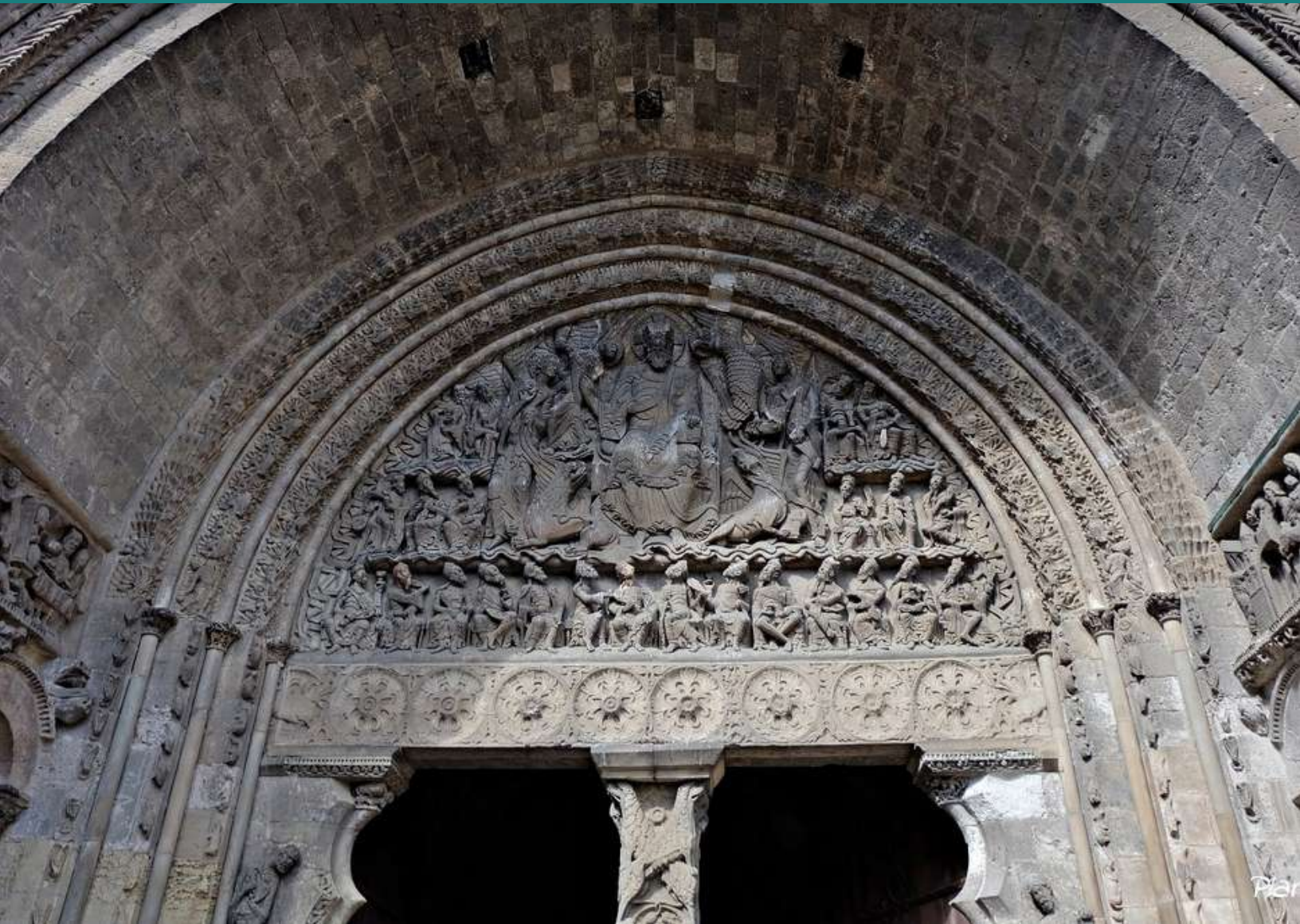
Esperem que aquest viatge per la història de l'art us resulti tan fascinant com ho ha estat per a nosaltres. Que la bellesa, el simbolisme i la força de l'art medieval us convidin a observar-lo amb una nova mirada, a qüestionar-lo i a gaudir-ne amb la mateixa admiració amb què ho feren els nostres avantpassats.

PORTALADES ROMÀNÍQUES

PORTALADA DE L'ABADIA DE SAINT PIERRE DE MOISSAC

1115-1130

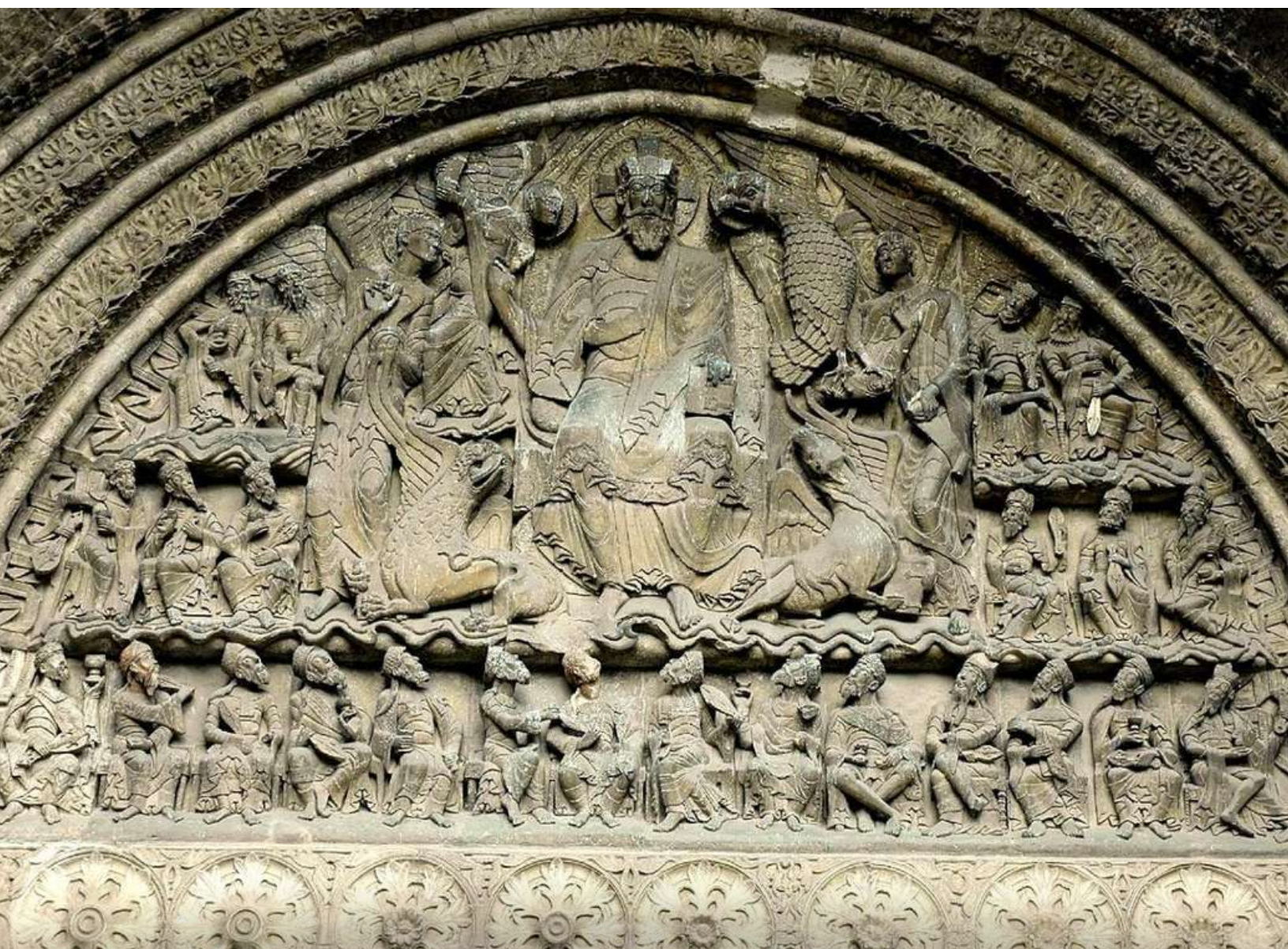
L'abadia de Sant Pere de Moissac es troba a França, a la regió d'Occitània, concretament al poble de Moissac. Aquesta església va ser fundada pel rei Clodoveu I a començaments del segle VI. Destaca sobretot per la seva abadia i pel seu claustre, que combinen l'estil romànic i gòtic. A més, l'església, actualment convertida en parròquia, i el claustre, protegit com a monument, atreuen cada any visitants de tot el món, principalment per la seva impressionant portalada i el seu gran timpà.

Pel que fa a la portalada, es tracta d'una obra d'art romànic creada entre els anys 1115 i 1130, tot i que l'autor és desconegut. Està feta de pedra i presenta una arquitectura complexa i detallada. En primer lloc, consta de tres arquivoltes que es van recondint progressivament i que es recolzen sobre columnes adossades al mur.

PORTALADA DE L'ABADIA DE SAINT PIERRE DE MOISSAC

A la part inferior, hi ha un trencallum que divideix l'accés i genera dues entrades. Aquest element està decorat amb dues escultures de lleons. D'altra banda, als extrems de la portalada es troben els brancals, on hi ha representades les figures de Sant Pere a l'esquerra i Isaïes a la dreta. A més, sobre el trencallum es troba el dintell, decorat amb rodes que simbolitzen el foc de l'infern. Just per sobre d'aquest, es pot veure la part més rellevant de la portalada: el timpà.

El timpà representa l'Apocalipsi de Sant Joan, concretament el moment en què Crist baixa a la terra per jutjar els vius i els morts. Aquesta escena vol transmetre a la humanitat la importància de fer el bé. Per reforçar aquest missatge, Crist assenyalava el cel amb la mà dreta i l'infern amb l'esquerra. Pel que fa a la composició del timpà, en el centre es troba la figura més gran, la de Crist. Aquest està envoltat pels quatre evangelistes, representats en forma de tetramorf: Sant Joan com a àguila, Sant Marc com a lleó, Sant Lluc com a toro i Sant Mateu com a àngel. Als costats de Crist, hi ha dos arcàngels.

Finalment, en una mida més petita, es poden observar els 24 ancians de l'Apocalipsi, que sostenen instruments musicals i copes de l'ofertori mentre mantenen la mirada fixa en Crist. A més, les fileres d'ancians estan separades per unes ones que representen el mar.

La portalada de l'abadia de Sant Pere de Moissac és una obra mestra de l'escultura romànica, destacada per la seva riquesa iconogràfica i expressivitat. El timpà, amb Crist en majestat envoltat pel Tetramorf i els vint-i-quatre ancians, transmet un missatge de poder diví i redempció. La decoració detallada i el dinamisme de les figures reflecteixen tant l'habilitat tècnica dels escultors com la profunda espiritualitat de l'època, convertint aquest conjunt en un testimoni clau de l'art i la fe medievals.

La portalada romànica de Saint-Pierre de Moissac representa una obra mestra de l'escultura medieval, on es fusionen elements teològics, iconogràfics i narratius amb una gran habilitat tècnica. La seva majestuositat es fa palesa en la representació del Crist en Majestat i en l'exuberant detall dels relleus que expliquen episodis bíblics, especialment de l'Apocalipsi. Aquesta portalada no només servia com a element decoratiu, sinó que també exercia una funció catequètica, transmetent missatges espirituals als fidels a través de la pedra.

En definitiva, l'obra és un testimoni viu de la mentalitat i l'espiritualitat de l'època romànica, on l'art es posava al servei de la fe. Amb el seu dinamisme i expressivitat, la portalada de Moissac continua captivant als espectadors, demostrant la seva rellevància històrica i artística al llarg dels segles.

PORTALADA DE SANTA MARIA DE RIPOLL

S. XII

El monestir de Santa Maria de Ripoll va ser construït sobre l'any 880 d.C pel comte Guifré el Pilós, com a símbol de la seva victòria a la zona contra els musulmans. Un dels elements més destacats del conjunt és la seva portalada per la seva gran quantitat de detalls. A més a més, cal dir que aquest monestir va ser arrasat el 1835 i a dia d'avui no es conserva quasi cap part original, excepte la portalada.

En primer lloc, cal dir que aquesta portalada no presenta timpà, tal com s'acostumava a fer en l'arquitectura romànica. Com que no té timpà, no té dintell i, per tant, l'existència del trencallum és totalment innecessària. Com s'aguanta la porta a falta de timpà? Senzillament, amb arcs de mig punt que es van sobreposant els uns als altres formant una paret molt gruixuda i resistent. Tot el pes que generen aquests arcs, se'n va cap als costats mitjançant dos muntants, per posteriorment anar a parar a terra.

PORTALADA DE SANTA MARIA DE RIPOLL

Parlem ara de la decoració de la portalada de Ripoll, una de les més excepcionals de l'art romànic català. Tot i no comptar amb un timpà decorat, com és habitual en aquest estil, ho compensa amb una ornamentació en relleu extraordinàriament detallada. La seva estructura es divideix en sis franges horitzontals disposades simètricament, facilitant la lectura de les escenes i reforçant el seu missatge teològic.

Al centre, just sobre la porta, destaca Déu en majestat, element icònic de l'art romànic. A la seva esquerra i dreta apareixen dos àngels i dos evangelistes, mentre que els altres dos se situen lleugerament més avall. Aquesta disposició estableix una jerarquia on les figures més properes a Déu són les més rellevants, mentre que a mesura que s'allunyen es representen personatges bíblics com Moisès o Salomó.

Aquesta portalada no només impressiona per la seva riquesa iconogràfica i el seu dinamisme compositiu, sinó també per la seva funció catequètica, transmetent als fidels el missatge del Judici Final a través de la pedra. La seva majestuositat la converteix en un referent imprescindible de l'escultura romànica.

PORTALADA DE SANTA FE DE CONQUES

1107-1125

L'església de Santa Fe és una església romànica que es va construir entre el segle XI i el XII i que està situada al municipi de Conques, al sud de França. Es pot saber que és d'aquesta època per la ubicació, ja que es troba en una de les rutes de peregrinació del Camí de Santiago on és habitual la decoració de les portalades de les esglésies amb motius religiosos.

L'edifici original del monestir que es va construir va ser un oratori del segle VIII promogut per monjos, més tard van anar afegint més coses com una capella que va ser destruïda al segle XI per a poder facilitar la creació d'una església molt més gran pel fet que arribaven moltes relíquies de Santa Fe gràcies a la peregrinació i, amb el temps van anar fent modificacions també afegint una nau per a permetre que hi entressin molt peregrins, fent que l'església adoptés una planta de forma de creu llatina...

L'època en la qual va estar molt marcada per la importància de l'església i a partir d'aquell moment van derivar un caràcter teocèntric sobre la religió pel fet que deien que déu era el centre i l'explicació de totes les coses, és per això que moltes vegades a les portalades romàniques els déus es troben al centre.

PORTALADA DE SANTA FE DE CONQUES

Una de les parts que destaca per ser la més important de l'edifici és la portalada romànica que es va ser construïda des del 1107 al 1125 per un escultor que havia treballat en la Catedral de Santiago de Compostel·la. La portalada de pedra es caracteritza principalment perquè està formada per una volta de canó sobre columnes anomenada arquivolta, la qual no es troba decorada. Més endins de les arquivoltes hi trobem la part més important de la portalada que és el timpà. En aquest es troba representada l'escena del Judici Final format per un total de 124 escultures.

La màndorla també ens ajuda a saber que el relleu antigament va estar policromat, ja que es poden observar restes de color tant en aquesta part com en algunes de les representacions de les figures. En aquest cas, el Crist o Majestat que es troba amb la mà aixecada jutjant a les persones s'utilitza com a punt central de la composició i la divideix en tres registres: A la part superior, dos àngels toquen les trompetes anunciant el Judici Final, mentre altres porten una creu com a símbol del sacrifici. Al registre intermedi, a la dreta es representen els benaventurats al cel, i a l'esquerra, els condemnats patint tortures infligides pels dimonis. A la part inferior, sota una inscripció que adverteix sobre el destí de la humanitat, es veuen els difunts ressuscitant amb l'ajuda dels àngels i un dimoni pesant les ànimes. Finalment, sota aquesta escena, apareixen els jutjats, amb un dimoni a l'esquerra colpejant els condemnats perquè entrin a l'infern.

PORTALADA SANTA FE DE CONQUES

La temàtica de l'obra del timpà es basa en la visió apocalíptica que va tenir Sant Joan la qual mostrava el final de la humanitat en un context moralitzant i amb una dita que era "Pecadors, si no canvieu els vostres costums, heu de saber que patireu un jutjat terrible". En general, el timpà d'aquesta església romànica destaca no només pels detalls que tenen les figures representades sinó també per l'expressivitat i el dramatisme que expressa.

Sota el timpà, hi ha una superfície plana anomenada llinda o dintell la qual no es troba molt marcada, però és la secció on es troben els dimonis i aquesta part destaca per complir la funció de suportar l'estructura. Més avall del dintell, hi trobem enmig de les portes un mainell o trencallum que consisteix en una columna que separa les dues portes, ja que si només n'haguessin posat una, com que la portalada és molt ample, s'hauria desestabilitzat i hauria caigut, és per això que a partir del trencallum separen les portes en les quals es diu que entren per la dreta i surten per l'esquerra pel fet que aquesta l'associaven amb el dimoni. Als dos extrems de les portes hi trobem els muntants que aguanten l'arc i sobre aquests trobem els capitells que es troben decorats.

La portalada de Santa Fe de Conques és una obra molt important de l'art romànic perquè explica amb imatges les creences de l'època. A través de les seves escultures, els pelegrins podien entendre millor el que passava després de la mort i com podien salvar-se. Encara avui, aquesta portalada impressiona per la seva bellesa i pels missatges que transmet, sent un exemple clar de com l'art servia per ensenyar la religió a tothom.

PORTALADA DE SAINT LAZARE D'AUTUN

1130

Es tracta de la portalada principal de l'església de Sant Llàtzer d'Autun, situada a Borgonya, França. Aquest edifici va ser construït entre els anys 1120 i 1146 en estil romànic, en honor a Sant Llàtzer. Posteriorment, durant diverses reformes, s'hi van incorporar elements gòtics, i l'església va acabar convertint-se en una catedral.

Una de les parts més destacades de l'edifici és la seva portalada, realitzada cap a l'any 1130 per l'escultor Gislebertus, una figura clau en l'escultura romànica. Aquesta portalada és especialment coneguda per la seva riquesa decorativa i el seu estil expressiu, característic de l'art medieval.

L'obra està realitzada en pedra, un material resistent i característic de l'escultura romànica. Es creu que originalment estava policromada.

Pel que fa a la tècnica, es tracta d'una talla en mig relleu, on les figures sobresurten parcialment de la superfície, creant una sensació de profunditat i volum que enriqueix la composició artística.

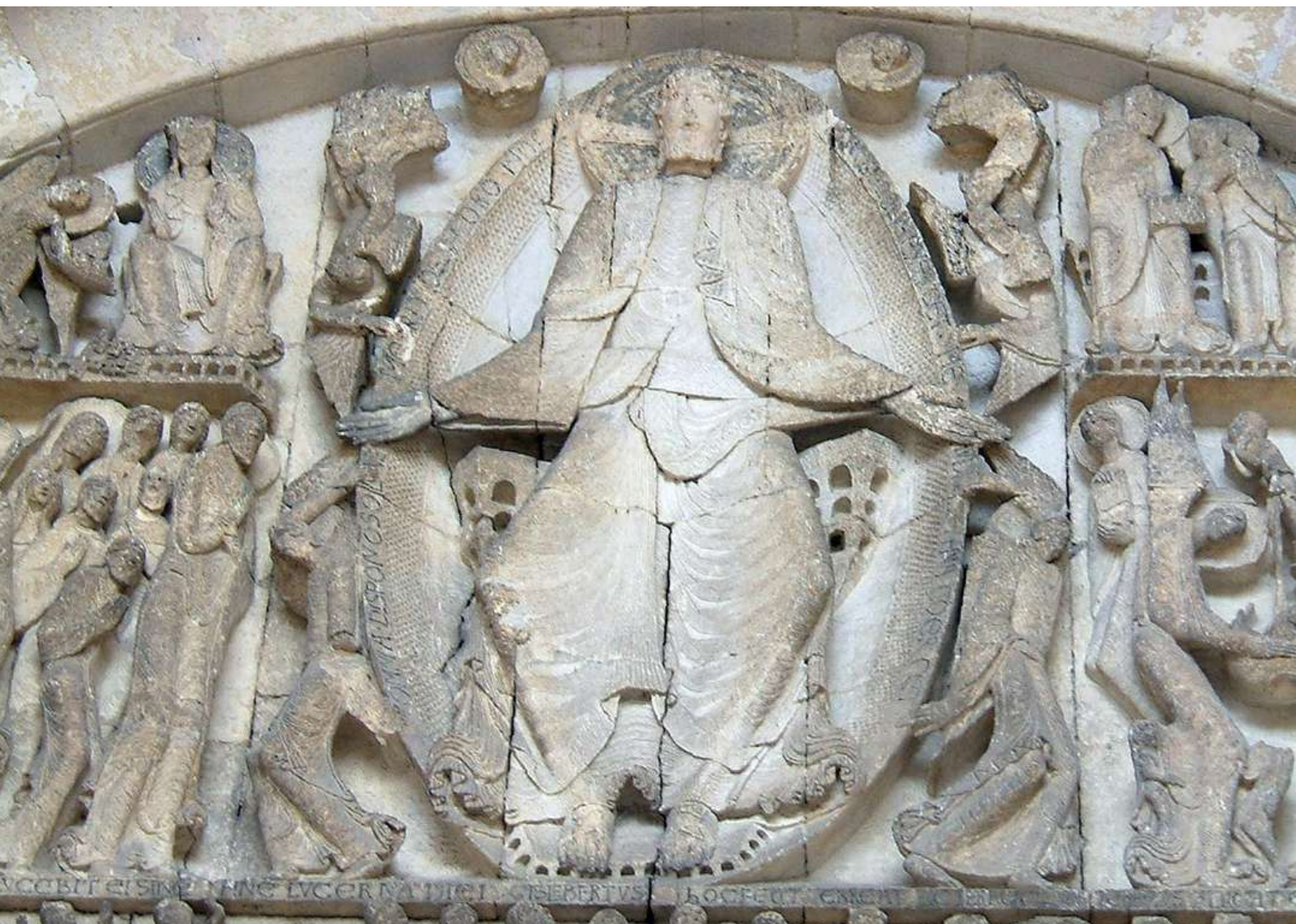

PORTALADA DE SAINT LAZARE D'AUTUN

El timpà representa el Judici Final, una escena monumental on, al centre, destaca Crist hieràtic, assegut al tron com a Jutge Suprem. Amb els braços oberts i envoltat d'una màndorla, irradia majestuositat i poder diví. Al seu voltant hi ha quatre arcàngels estilitzats, que reforcen la seva autoritat celestial.

A la dreta de Crist, es representen els Apòstols, que contemplen el judici amb una actitud solemne. En una altra escena, es poden veure àngels tocant les trompetes, anunciant el final dels temps, mentre transporten els benaventurats cap al cel, simbolitzat per un palau amb finestres d'arcs de mig punt.

A la seva esquerra, es representa Sant Miquel pesant les ànimes, amb els pecats en un plat de la balança i les virtuts en l'altre. Uns dimonis monstruosos, amb actituds astutes i malèvols, intenten inclinar la balança a favor de la condemna, fent trampes per aconseguir més ànimes per a l'infern. A la part superior, es poden distingir la Verge Maria i diversos sants, com a intercessors en aquest gran esdeveniment còsmic.

PORTALADA DE SAINT LAZARE D'AUTUN

El dintell mostra figures de morts nus emergint de les tombes. A l'esquerra, les ànimes dels escollits alcen els braços cap als àngels, expressant la seva esperança en la salvació. Al centre, l'arcàngel Miquel, amb una espasa a la mà, expulsa els condemnats.

L'arquivolta està decorada amb motius vegetals entrellaçats i un zodíac, que representa el cicle del temps i l'univers. La primera arquivolta, en canvi, és lliça.

A les jambes, a diferència d'altres portalades romàniques, no hi ha escultures adossades, sinó pilars acanalats amb capitells decorats. Aquests capitells representen escenes amb dos homes a cavall. En total, hi ha tres columnes adossades a cada costat, amb fusts geomètrics, i capitells que, possiblement, mostren escenes de l'Antic i Nou Testament.

Finalment, al trencallum, apareix la figura de Sant Llàtzer, identificable pel seu bàcul episcopal, acompanyat de dues figures, que podrien representar santes o al·legories de les virtuts.

Aquesta portalada, amb la seva rica iconografia i expressivitat, és un exemple excepcional de l'escultura romànica i un llegat artístic i espiritual de gran transcendència.

PORTALADA DE SAINTE-MARIE-MADELEINE DE VÉZELAY

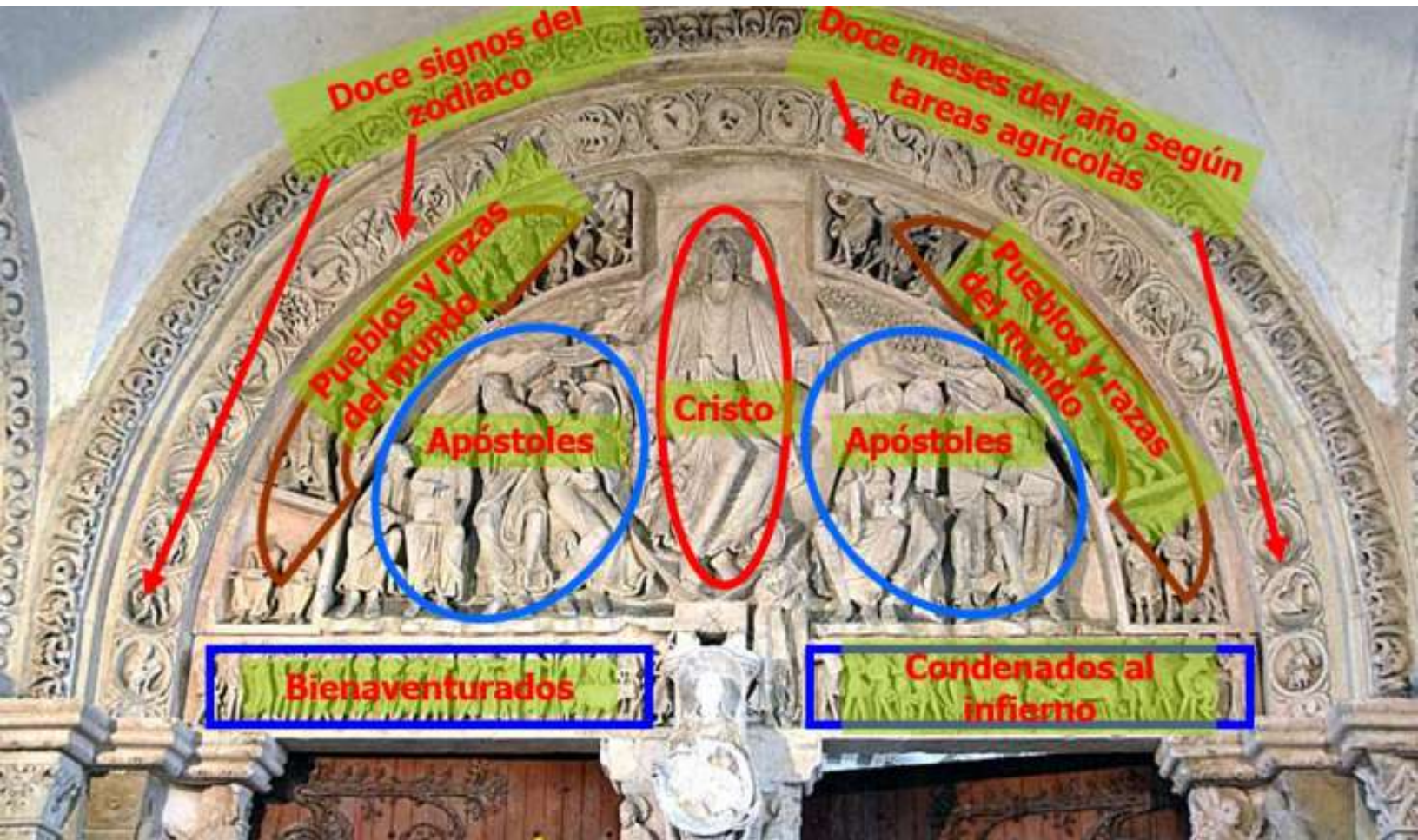
1140-1150

La basílica de Santa Maria Magdalena de Vézelay, obra mestra de l'arquitectura romànica del segle XII, reconstruïda per Eugène Viollet-le-Duc el 1840; la basílica posseeix una nau romànica acabada el 1140 sota les ordres de l'abat Ponce de Montboissier.

El timpà presenta una majestuosa figura de Crist dins una mandorla. De les seves mans parteixen raigs que simbolitzen la il·luminació divina i el «do de llengües» per als seus deixebles. Els vestits mostren un treball detallat de plects variats, destaca també l'espiral sobre la cintura, que aporta un gran sentit de moviment.

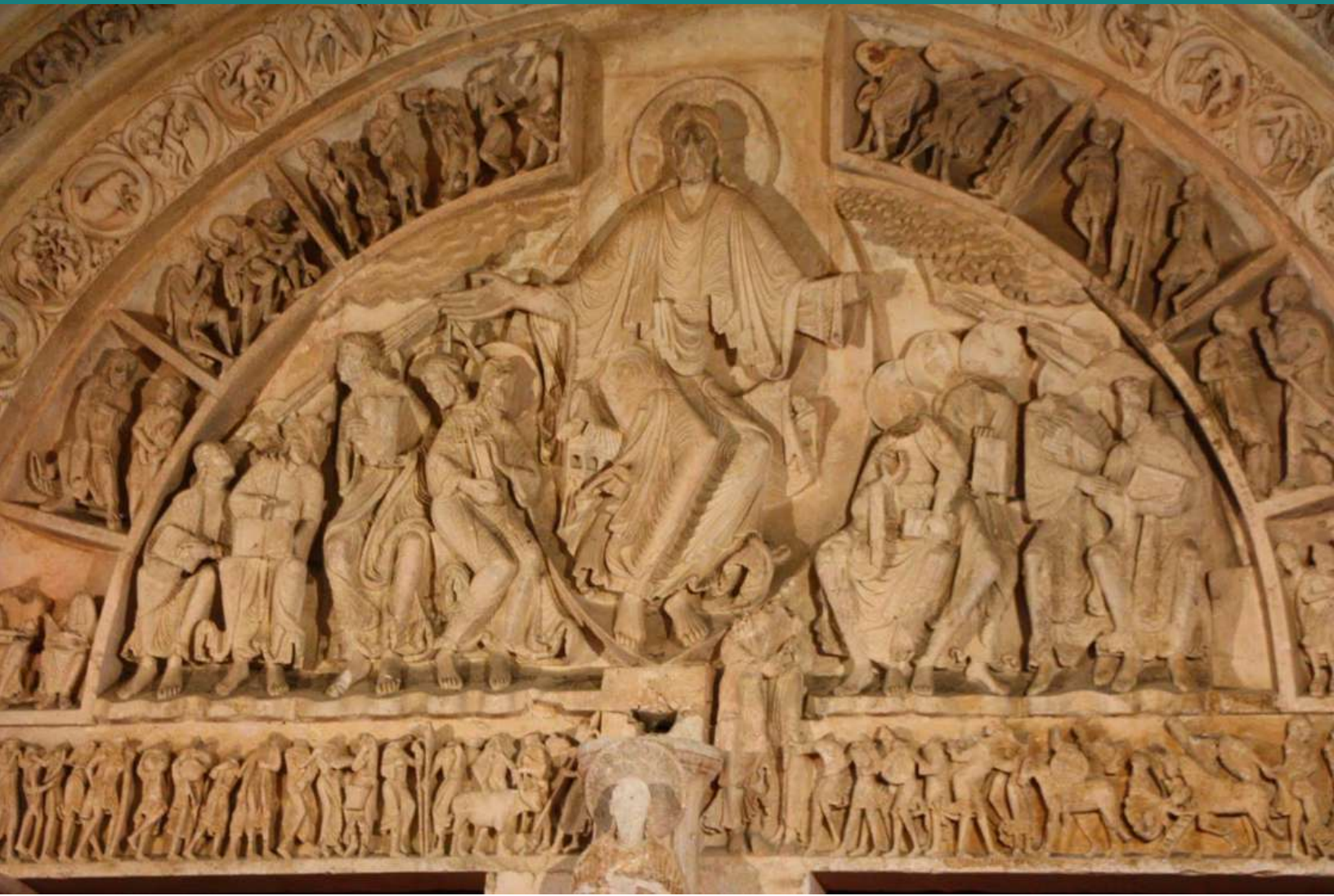
PORTALADA DE SAINTE-MARIE-MADELEINE DE VÉZELAY

A l'extrem del timpà, en compartiments quadrangulars independents, es representen figures que simbolitzen diversos pobles i cultures del món, posant de manifest la vocació universal del cristianisme i la seva missió evangelitzadora. Aquest element ressalta la idea que la veritat evangèlica està destinada a tota la humanitat, transcendent fronteres i diferències culturals.

La resta del programa iconogràfic es desplega entre el llindar i les arquivoltes, oferint un ric conjunt de símbols i referències. En una de les arquivoltes, es troben representats els dotze signes del zodíac i els dotze mesos de l'any amb les seves respectives tasques agrícoles. Aquesta iconografia no només subratlla el pas del temps i el cicle de la natura, sinó que també reafirma la universalitat de l'Església, present tant en el món terrenal com en la dimensió celestial.

PORTALADA DE SAINTE-MARIE-MADELEINE DE VÉZELAY

A l'extrem del timpà, en compartiments quadrangulars independents, es representen figures que simbolitzen diversos pobles i cultures del món, posant de manifest la vocació universal del cristianisme i la seva missió evangelitzadora. Aquest element ressalta la idea que la veritat evangèlica està destinada a tota la humanitat, transcendent fronteres i diferències culturals.

La resta del programa iconogràfic es desplega entre el llindar i les arquivoltes, oferint un ric conjunt de símbols i referències. En una de les arquivoltes, es troben representats els dotze signes del zodíac i els dotze mesos de l'any amb les seves respectives tasques agrícoles. Aquesta iconografia no només subratlla el pas del temps i el cicle de la natura, sinó que també reafirma la universalitat de l'Església, present tant en el món terrenal com en la dimensió celestial.

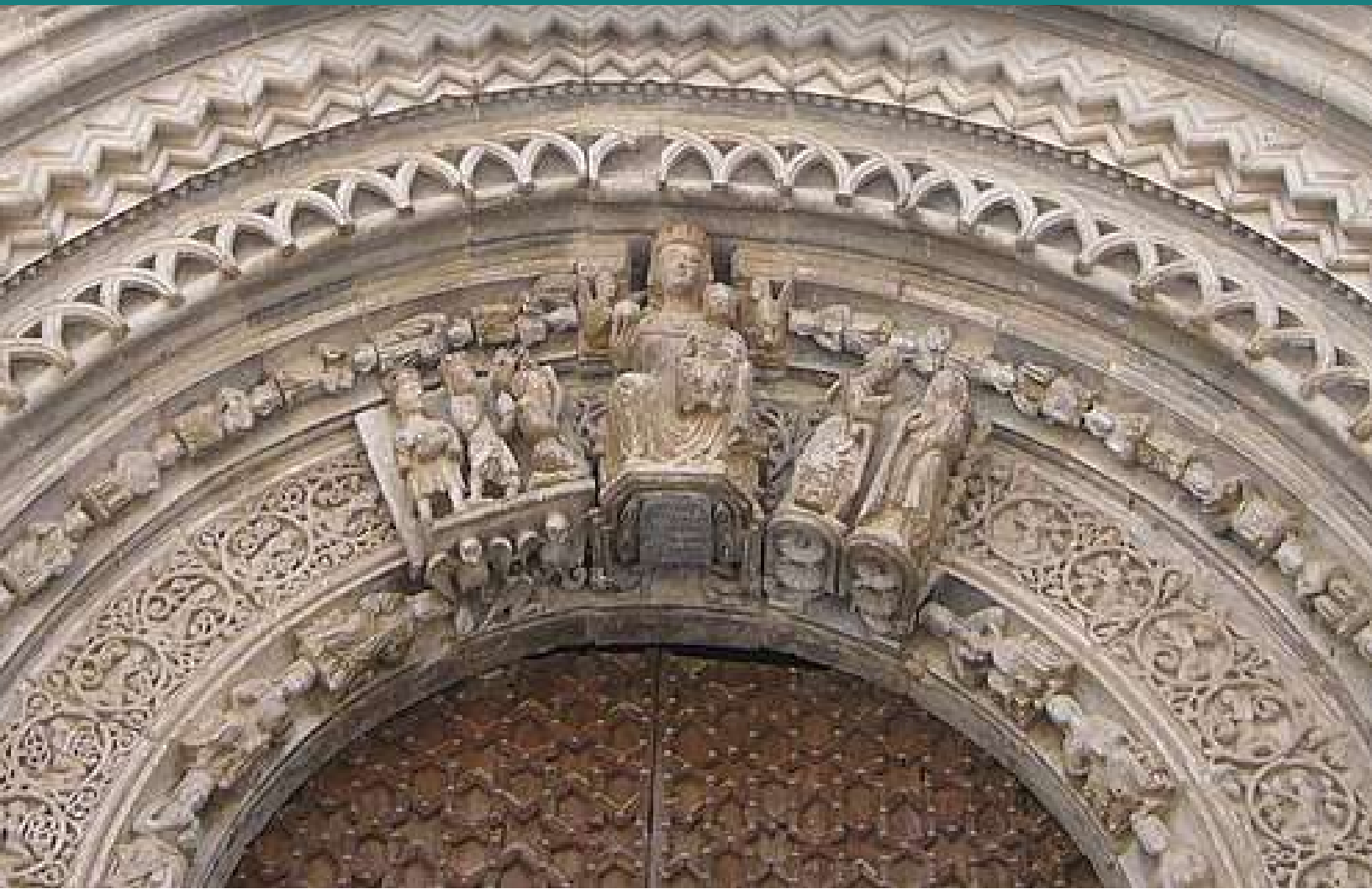
PORTALADA DE SANTA MARIA D'AGRAMUNT

S. XII-XIII

Les portalades de la façana oest i nord de Santa Maria d'Agramunt són un exemple excepcional de l'escultura romànica catalana del segle XIII, emmarcades dins l'estil de l'escola lleidatana. Aquestes obres reflecteixen una interessant fusió d'influències, que inclouen elements tolosans, mudèjars i detalls d'origen anglonormand, testimoniant la riquesa cultural i artística d'aquella època.

La portalada de ponent destaca per la seva elaborada decoració i per la monumentalitat del conjunt. Construïda a mitjan segle XIII, està formada per vuit arquivoltes en degradació, sustentades per setze columnes a cada banda, que li confereixen un relleu profund i un efecte escultòric de gran impacte visual. Les arquivoltes presenten una rica ornamentació, amb motius geomètrics, arcuacions entrellaçades i figures humanes que transmeten un simbolisme religiós i narratiu propi de l'art romànic.

Un dels elements més destacats de la portalada és el conjunt esculpit en alt relleu situat a les dovelles centrals. Aquest grup escultòric representa la Mare de Déu amb l'Infant, una icona fonamental en l'art medieval cristià, flanquejada per dues escenes bíbliques: l'Anunciació, a la seva esquerra, i l'Adoració dels Reis, a la seva dreta. Aquesta disposició reforça el discurs teològic de l'Encarnació i la manifestació de Crist al món, temes essencials en la iconografia mariana.

D'altra banda, la portalada del costat nord, tot i ser de concepció més senzilla, segueix la mateixa línia estilística i presenta una decoració geomètrica pròpia de l'escola lleidatana, evidenciant la coherència artística del conjunt.

Finalment, a l'esquerra de la façana, s'alça el campanar, una estructura d'època gòtica que, segons els estudis històrics, es va completar probablement a finals del segle XIV. Aquest element arquitectònic, tot i pertànyer a un estil posterior, s'integra harmònicament amb l'església i contribueix a la seva majestuositat.

Aquestes portalades, amb la seva rica iconografia i el treball minuciós de la pedra, són un testimoni excepcional del mestissatge d'influències i de la sofisticació tècnica que caracteritzaven l'escultura monumental romànica a Catalunya.

PORTALADA DE SANTO DOMINGO DE SÒRIA

S. XII

L'església de Santo Domingo de Sòria (Castella i Lleó) és una joia arquitectònica que ens transporta directament a l'època medieval. Construïda al segle XII, és un magnífic exemple d'estil romànic.

Un dels elements més destacats d'aquesta església és la seva portalada. Es tracta d'una entrada principal plena de detalls tallats en pedra, amb elements escultòrics que narren històries religioses i escenes bíbliques.

La portalada de l'església de Santo Domingo es troba situada al centre d'un conjunt de columnes que sostenen les arquivoltes. Aquestes columnes reben el nom de muntants. A l'arquivolta interior, si ens fixem, hi trobem dotze parelles de personatges esculpits en pedra, que representen els vint-i-quatre ancians de l'Apocalipsi. Aquests personatges apareixen asseguts i tocant diversos instruments musicals.

A la segona arquivolta es representa la història de la matança dels Innocents. Ens pot sorprendre el realisme de les armadures dels soldats i les diverses maneres com són assassinats els nens. A la part central trobem Abraham amb dos àngels que simbolitzen les ànimes dels innocents. A la seva dreta, es representa Herodes, assessorat per un dimoni.

A la tercera arquivolta s'expliquen les escenes de la infància de Jesús. Si ens fixem en una dovella més a l'esquerra, hi trobem l'Anunciació. A partir d'aquí, es desenvolupen les escenes de la Visitació, el Naixement, el Baptisme, l'anunci als pastors, la Mare de Déu beneint els fidels que entren a l'església, els Tres Reis davant Herodes, l'Epifania, l'avís dels Mags en somnis de no tornar a informar Herodes, la Presentació al temple i la fugida a Egipte.

L'arquivolta més exterior narra la Passió, la mort i la resurrecció de Crist. A l'extrem esquerre trobem motius vegetals entrelaçats que simbolitzen l'hort de Getsemaní. A continuació, apareixen sis apòstols i l'escena de la detenció de Crist. En aquesta escena es representa Pere tallant l'orella a un soldat, mentre Judes fa un petó a Jesús.

Al timpà trobem la imatge de Déu Pare beneïnt, amb el Nen Jesús a la seva falda. Als costats, hi ha quatre àngels que porten imatges dels tetramorfs. Als extrems, es representen la Verge Maria i Sant Josep.

Les arquivoltes estan sostingudes per quatre columnes. Al costat esquerre es representa la creació del món. Déu, entre dos àngels, crea el mar, la Lluna i el Sol. A continuació, Déu crea Adam i Eva, que mengen el fruit prohibit. A l'arquivolta més interior, veiem Déu enfadat amb Adam per la seva desobediència.

Als capitells del costat dret es continua explicant la història d'Adam i Eva. Al més interior es representa l'expulsió del Paradís. Al capítell següent, es mostren guanyant-se el menjar. Els seus fills són els protagonistes del tercer capítell, on presenten ofrenes a Déu. A l'exterior, es veu Caïn matant el seu germà Abel.

PINTURA GÒTICA

LAMENTACIÓ SOBRE CRIST MORT

1305 i 1306

La Lamentació sobre Crist Mort és una de les obres més emblemàtiques de Giotto di Bondone, pintada entre els anys 1303 i 1305 a la Capella Scrovegni de Pàdua, Itàlia. Aquesta pintura forma part del cicle de frescos dedicats a la vida de la Verge Maria i de Crist, i es considera una de les primeres manifestacions del canvi cap a l'art renaixentista per la seva innovadora representació de l'espai i l'emoció humana. L'escena mostra el moment posterior a la crucifixió, quan els seguidors de Jesús es reuneixen al voltant del seu cos inert. La composició es centra en la figura de la Verge Maria que, amb un gest íntim i ple de dolor, sosté el cos del seu fill mort als seus braços, transmetent la profunda tristesa d'una mare davant la pèrdua del seu fill.

A banda i banda, altres figures com Sant Joan, amb els braços oberts en senyal de desesperació, i Maria Magdalena, inclinada i plorant als peus de Crist, reforcen l'expressió col·lectiva de dolor i patiment. La força dramàtica de l'escena es veu accentuada per l'ús del paisatge rocallós que condueix la mirada cap al centre de la composició i per la manera com Giotto disposa els personatges en un espai tridimensional, creant una escena més realista i propera a l'espectador. Al cel, àngels desconsolats ploren i es retorcen, trencant la serenitat habitual de les representacions celestials i augmentant encara més la càrrega emocional de la pintura. Aquesta obra destaca per la seva capacitat de transmetre emocions humanes amb una naturalitat i una profunditat psicològica inusuals per a l'època, convertint-se així en una peça clau de la història de l'art occidental.

Giotto di Bondone (1267-1337) és un dels pintors més importants de la transició cap al Renaixement. Va ser pioner en introduir un nou llenguatge visual que es distanciava de l'art bizantí, buscant més naturalisme i expressió emocional a les seves obres. La Lamentació sobre el Crist Mort és un bon exemple d'això.

Giotto utilitza el clarobscur per donar volum i realisme a les figures, i organitza l'escena de manera que crea una sensació de profunditat, amb una composició diagonal que porta la mirada cap al centre, on hi ha la Verge i Crist. Aquesta estructura reforça la tensió i el dramatisme de la pintura.

Una de les seves aportacions més destacades és la humanització dels personatges: tant Maria com Sant Joan i Maria Magdalena mostren un dolor sincer i molt expressiu, trencant amb la rigidesa d'obres anteriors. També és innovadora la inclusió d'àngels que ploren al cel, aportant més emoció a l'escena.

Giotto va pintar aquesta obra amb la tècnica del fresc, que permetia colors vius i resistents. La seva manera de representar l'espai i les emocions va influir profundament en artistes posteriors com Masaccio i Miquel Àngel. A més, Giotto trenca amb la frontalitat típica de l'època i col·loca algunes figures d'esquena a l'espectador, fet que aporta més dinamisme i realisme a la composició. L'ús d'un paisatge rocallós ajuda a enquadrar l'escena i a dirigir la mirada cap al punt de màxim dramatisme. En conjunt, l'obra marca un punt d'inflexió en la història de l'art i anticipa moltes de les característiques pròpies del Renaixement.

MAESTÀ

1308 i 1311

La Maestà de Duccio és una de les obres més famoses de la pintura gòtica italiana. La va pintar Duccio di Buoninsegna entre els anys 1308 i 1311 per a l'altar major de la catedral de Siena, la seva ciutat natal. Aquesta pintura es considera una autèntica obra mestra de l'època. Destaca per la seva gran dimensió i per la riquesa dels detalls, així com per l'ús de l'or i els colors vius. L'obra representa la Mare de Déu en majestat envoltada d'àngels i sants, seguint la tradició bizantina. A més, va influenciar profundament el desenvolupament de la pintura italiana posterior.

Aquesta gran pintura té dues cares. A la part frontal, la més coneguda, es veu la Mare de Déu amb el Nen envoltada d'àngels i sants, entre ells alguns protectors de Siena, com Sant Ansanus i Sant Savinus. A la part del darrere, hi ha diverses escenes de la Passió de Crist, pintades amb un estil narratiu que encara recorda l'art bizantí, però amb figures més expressives i humanes.

Duccio barreja elements de la tradició bizantina, que es caracteritza per ser molt formal i simètrica, amb un toc més natural, colors més vius i un efecte de profunditat que dona més realisme. Aquest estil tan equilibrat va fer que la Maestà tingués una gran influència en la pintura italiana, inspirant artistes com Simone Martini i els germans Lorenzetti.

Avui dia, la part principal de la Maestà es conserva al Museo dell'Opera Metropolitana del Duomo de Siena, però algunes peces que formaven part de la base i la part superior es poden veure en museus d'arreu del món, com la National Gallery de Londres, el Museu del Louvre o el Museo Thyssen-Bornemisza de Madrid.

L'obra està feta amb la tècnica del tremp, un mètode de pintura molt utilitzat a l'edat mitjana que consisteix a barrejar els pigments amb rovell d'ou. Això dona uns colors molt vius i una textura especial que fa que les imatges semblin gairebé lluminoses. Aquest retaule no és un quadre qualsevol: és una estructura monumental de fusta pintada que es col·locava just darrere de l'altar a les esglésies catòliques. La seva funció era captar l'atenció dels fidels i ajudar-los a meditar sobre la fe a través de les imatges.

Pel que fa a la llum, aquesta es manté present a tota l'obra, però hi ha un focus especial que il·lumina la Verge i el Nen, fent que destaquin dins la composició. Els colors són càlids i brillants, una característica típica de la pintura a tremp, que aporta una sensació de solemnitat i espiritualitat a l'escena.

Si ens fixem en la perspectiva, podem veure que l'artista intenta donar una sensació de profunditat, però encara no ho aconsegueix del tot. Les figures i els objectes no segueixen una perspectiva matemàtica com la que es desenvoluparia més endavant al Renaixement, però s'aprecia un esforç per donar volum i espai a l'escena.

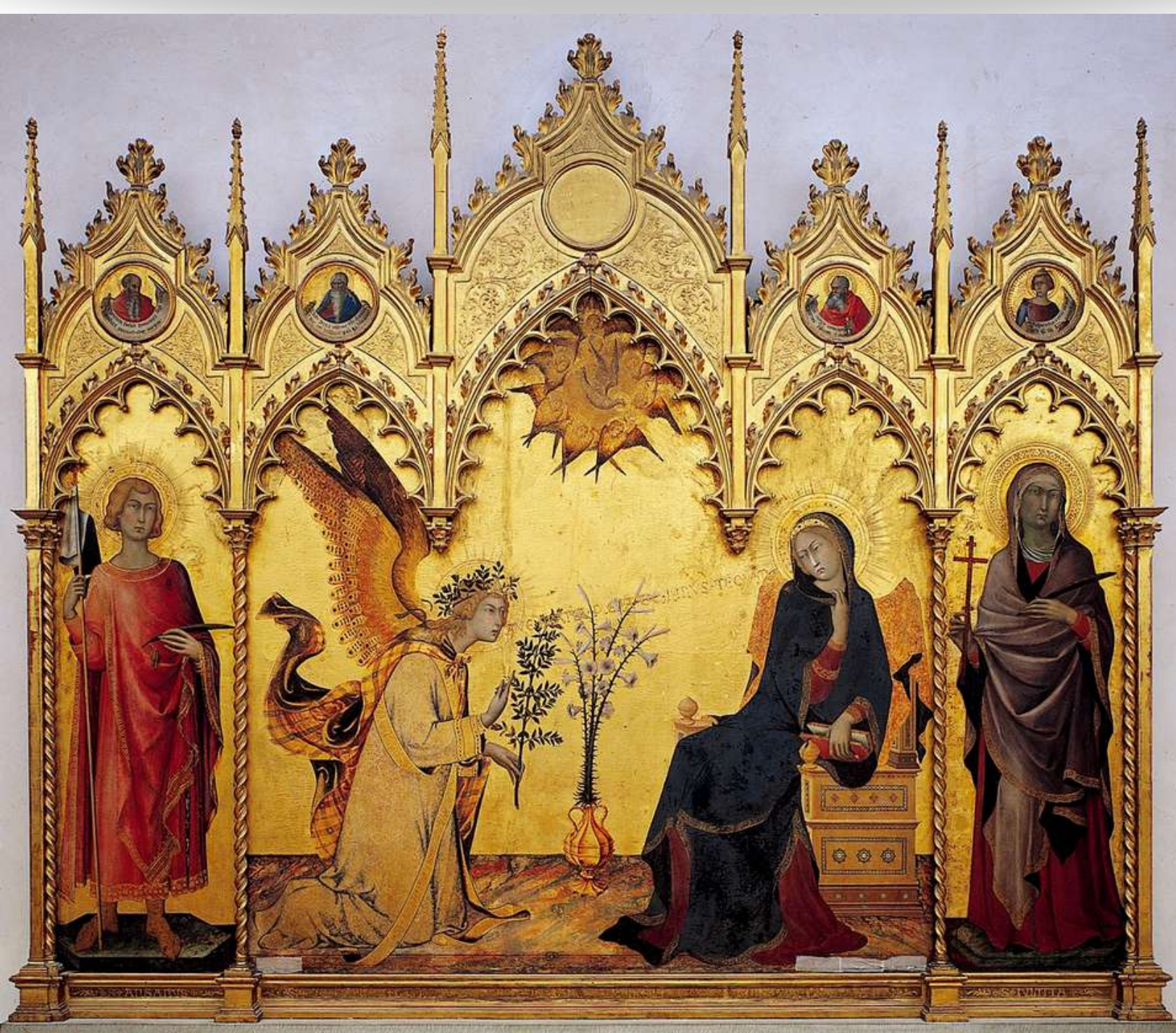
Quant a les expressions facials, els personatges no mostren grans emocions, ja que segueixen la tradició bizantina, on es buscava més la representació del sagrat que no pas el realisme. Tot i això, s'entén perfectament el missatge de devoció i solemnitat que transmet l'obra.

En el moment de la seva creació, aquesta pintura tenia una funció religiosa, ja que estava pensada per a l'altar d'una església. Això ho podem veure clarament en la figura de la Verge amb el Nen, una imatge central en la iconografia cristiana i un element essencial en les obres destinades a la devoció.

ANUNCIACIÓ ENTRE ELS SANTS ANSAN I MARGARIDA

1333

Una de les grans obres de la pintura gòtica és L'Anunciació entre els sants Ansan i Margarita, de Simone Martini. Pintada l'any 1333, aquesta peça va ser creada originalment per a un altar lateral de la Catedral de Siena. Actualment, es conserva a la Galeria Uffizi de Florència, Itàlia.

Aquesta obra representa l'arcàngel Gabriel anunciant a la Verge Maria que serà mare de Déu, mentre dos sants, Ansan i Margarita, l'acompanyen als laterals. La tècnica utilitzada és el tremp sobre taula, característic de la pintura gòtica.

ANUNCIACIÓ ENTRE ELS SANTS ANSAN I MARGARIDA

En aquesta obra, la pinzellada és curta i la textura llisa i brillant, característica de la pintura gòtica. Les línies són delicades i molt marcades, especialment en la figura de l'arcàngel Gabriel, que presenta un contorn clar. El volum es genera a través de les variacions tonals, donant certa profunditat a les figures.

Pel que fa a la llum, aquesta és artificial, ja que no prové d'un punt concret, sinó que es crea a partir del fons daurat, un element típic de l'època. La il·luminació és suau i poc contrastada, amb ombres mínimes i difuminades, donant una sensació de misticisme i irrealitat. La gama cromàtica és predominantment càlida, amb el daurat com a color més característic, acompanyat de vermells, taronges i blaus. Els colors són plans i uniformes, sense grans degradats, reforçant la sensació de solemnitat i espiritualitat.

La composició de l'obra es caracteritza per la seva equilibri i harmonia, organitzant les figures de manera jeràrquica i elegant, pròpia de l'estil de Simone Martini i pròpia de l'estil gòtic. Les figures estan distribuïdes de manera clara i ordenada.

L'estructura és principalment lineal, amb una clara direcció diagonal que marca la interacció entre l'arcàngel Gabriel i la Verge Maria. Aquest dinamisme es reforça amb el gest de Gabriel i l'actitud reservada de Maria, que sembla allunyar-se lleugerament mentre llegeix.

Tot i el moviment subtil de Gabriel i l'expressivitat dels plecs de la seva túnica, la composició es percep més aviat estàtica, amb figures deliberadament hieràtiques i una llum homogènia que evita grans contrastos, característica del gòtic internacional.

L'obra és clarament figurativa i naturalista, però amb una tendència idealitzada, com era habitual en l'art gòtic. Les figures tenen proporcions allargades i elegants, especialment visibles en Gabriel i Maria, seguint el cànon de bellesa estilitzada de l'època.

No es busca un realisme anatòmic fidel, sinó una representació espiritual i refinada. Els plecs de les túniques són molt decoratius i accentuen el moviment de les figures, mentre que l'ús del daurat en el fons elimina la sensació de profunditat, creant un espai atemporal i celestial.

És una escena essencial en la iconografia cristiana i un tema recurrent en la pintura medieval. En la representació, Gabriel es mostra en actitud dinàmica, amb un gest expressiu, mentre Maria, amb la mirada baixa i una postura esquiva, expressa sorpresa. Els sants Ansan i Margarita als costats tenen una funció secundària, actuant com a figures protectores i testimonis de l'escena.

L'ús del daurat en el fons simbolitza la divinitat i l'espiritualitat, eliminant qualsevol referència a un espai terrenal. El text inscrit en la pintura, amb les paraules de l'arcàngel dirigides a Maria, aporta un efecte narratiu i de proximitat.

Funcionalment, l'obra va ser concebuda com a retaule per a un altar lateral de la Catedral de Siena, servint com a element devocional i didàctic per als fidels.

Simone Martini la va realitzar l'any 1333, en plena expansió del gòtic internacional, un estil caracteritzat per la seva delicadesa, refinament i ornamentació detallada.

Aquest retaule s'insereix dins d'una època on l'art tenia un fort component religiós, i la seva realització a Siena, una ciutat profundament vinculada al cristianisme, reflecteix la importància de l'Església en l'encàrrec d'obres artístiques.

Aquesta obra és una de les més importants de Simone Martini i un dels grans exponents del gòtic internacional. Va influir profundament en la pintura posterior, especialment en artistes com Gentile da Fabriano, i va marcar el desenvolupament de la pintura sienesa.

L'ús de línies sinuoses, el detallisme i l'elegància de les figures van inspirar generacions d'artistes, i la seva aportació a la perspectiva es considera un precedent del que posteriorment culminaria amb el Renaixement.

ANUNCIACIÓ ENTRE ELS SANTS ANSAN I MARGARIDA

Simone Martini (1284-1344) va ser un dels màxims exponents del gòtic internacional i un dels artistes més influents de l'escola sienesa. Va desenvolupar un estil refinat, elegant i expressiu, que es distingeix per l'ús del daurat, les línies ondulants i l'atenció al detall. Va treballar per a diverses corts europees, inclosa la d'Avinyó, i la seva obra va tenir una gran influència en el desenvolupament posterior de la pintura italiana. L'Anunciació entre els sants Ansan i Margarita és una de les seves obres mestres, destacant per la seva bellesa i innovació dins de la pintura medieval.

L'Anunciació entre els sants Ansan i Margarita de Simone Martini és una de les obres més destacades del gòtic internacional, tant per la seva elegància i refinament com per la seva innovació en la representació de l'espai. Amb una composició harmoniosa i detallista, una paleta cromàtica càlida i daurada, i una iconografia plena de simbolisme religiós, aquesta pintura reflecteix a la perfecció l'estil cortesà propi de l'època.

La seva importància rau no només en la seva funció devocional i didàctica, sinó també en la seva influència posterior en la pintura italiana, anticipant avenços com l'ús de la perspectiva. Amb aquesta obra, Simone Martini consolida el seu paper com a mestre de la pintura sienesa, deixant un llegat artístic que perdura en la història de l'art.

EL DAVALLAMENT DE LA CREU

1435-1438

Aquesta obra, titulada El Davallament, pertany a l'autor Rogier van der Weyden. Forma part de la pintura gòtica flamenca i va ser realitzada entre 1435 i 1438. Actualment, es troba al Museu del Prado gràcies a la decisió del govern republicà de traslladar-la a aquest museu l'any 1936. Tot i això, la ubicació original d'aquesta obra és la capella Onze-Lieve-Vrouw van Ginderbuiten, situada a Lovaina, als actuals Països Baixos, territori on es va desenvolupar la pintura gòtica flamenca i on es troba l'origen de la dinastia dels Habsburg.

El tema del quadre és religiós, un element molt característic de la pintura gòtica. Es representa el davallament de Crist de la creu, mentre els evangelis relaten els fets que estan succeint: Josep d'Arimatea va demanar a Ponç Pilat que li permetés recollir el cos de Jesucrist per enterrar-lo.

En la composició es poden trobar representacions molt primerenques d'aquest episodi, ja que Crist apareix sense claus i el seu cos ja ha estat retirat de la creu, sostingut pels braços de Josep d'Arimatea. Inicialment, l'obra estava centrada en tres personatges principals: Crist, Josep d'Arimatea i Nicodem.

Més tard, s'hi van afegir dos personatges auxiliars: la Verge Maria i l'apòstol Joan. La pintura es caracteritza per una pinzellada molt detallada i suau, pròpia de la pintura flamenca. La textura és llisa i brillant, i es pot observar una gran precisió en la representació de la pell i la roba dels personatges. Els contorns són clars i ben definits, fet que dona una gran sensació de realisme. A més, les línies de la composició dirigeixen la mirada cap als personatges principals, ressaltant la dramatització de l'escena.

EL DAVALLAMENT DE LA CREU

Els colors que s'utilitzen són una combinació de tons càlids, com els vermells i els daurats, i freds, com els blaus. Aquests colors contribueixen a expressar les emocions dels personatges, especialment la tristesa de l'escena. Pel que fa a la perspectiva, l'espai no té molta profunditat, però les figures estan col·locades amb gran precisió. S'utilitza la perspectiva lineal per dotar la imatge d'ordre i harmonia.

La composició de la pintura està ben equilibrada i organitzada. Les figures es distribueixen de manera que recorden un triangle, amb el cos de Crist al centre. Tot i que l'escena és estàtica, els gestos i les expressions dels personatges li aporten moviment i emoció.

L'obra representa el Descendiment de Crist, amb les figures que l'envolten expressant dolor, especialment la Mare de Déu. Els detalls dels rostres i els gestos dels personatges intensifiquen l'emoció i el dramatisme del moment. El cos de Crist simbolitza el sacrifici i la redempció, mentre que les expressions dels personatges reflecteixen pietat i sofriment.

A més de la seva càrrega emotiva, l'obra servia com a peça devocional per a la reflexió sobre la passió de Crist i la fe cristiana. Va ser creada en una època de gran devoció religiosa, utilitzant tècniques que permetien representar els detalls i les emocions amb gran realisme.

Finalment, aquesta obra suposa una evolució en la representació de la passió de Crist, influenciada per altres pintors flamencs, com Jan van Eyck.

MATRIMONI ARNOLFINI

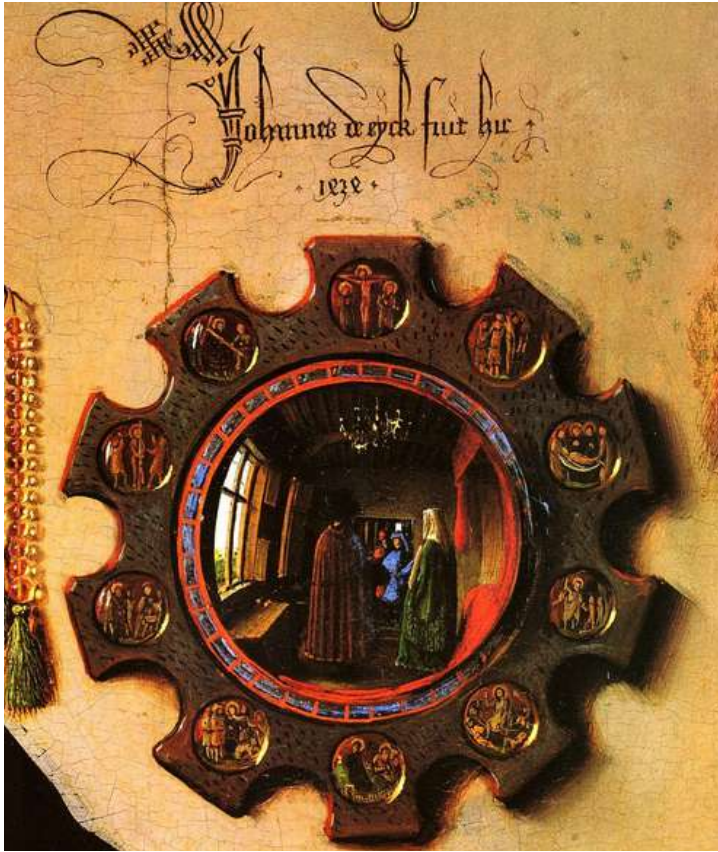
1434

El matrimoni Arnolfini és una obra del pintor flamenc Jan van Eyck, realitzada l'any 1434. Aquesta pintura pertany a l'etapa del gòtic flamenc del segle XV. L'obra va ser creada a Bruges i actualment es troba exposada a la National Gallery de Londres.

L'escena representa Giovanni Arnolfini, un burgès italià de Bruges, i la seva esposa Jeanne Cenami. Aquests dos es troben en la seva pròpia casa en una cambra. Tots dos estan drets, donant-se la mà, fent una cerimònia matrimonial. Cal destacar que la tècnica utilitzada és oli sobre taula de roure.

La pinzellada és precisa i fina, amb una gran quantitat de detalls treballats amb cura, com la signatura del pintor.

La textura de la pintura és llisa i suau, amb una superfície brillant. Les línies són fines i corbes, perfilant amb precisió els contorns de les figures i els objectes com la firma del pintor. El volum es representa mitjançant el color i la llum, generant contrastos suaus que fan sensacions tridimensionals a l'escena.

La llum és natural i prové de la finestra situada a l'esquerra de l'habitació, il·luminant suaument l'escena i generant ombres i contrastos delicats en elements com les sabates, les potes del gos o el vestit. Quant al color, s'utilitzen tant tons freds, com el verd del vestit de la dama, com tons càlids, com el vermell del llit i els marrons presents a la composició. A més amb els tons clars i obscurs fan molta sensació de volum i realisme.

Pel que fa a la perspectiva, hi ha un clar interès per la representació espacial, fent ús d'una perspectiva lineal perquè hi ha diverses línies de fuga que quadren amb el mirall de fons, això crea una profunditat bastant realista. Quant a la distribució de les figures és clara, els dos personatges situats en primer pla i amb una estructura simètrica, marcada pel mirall i la làmpada del sostre. La composició és estàtica, ja que els protagonistes no tenen moviment ni expressió.

El tema de la pintura representa el casament entre Giovanni Arnolfini i Jeanne Cenami, una parella burgesa del segle XV.

L'obra és figurativa i realista, té una anatomia correcta i bones proporcions. A més, té una funció documental, actuant com un certificat del matrimoni i, alhora, com una demostració de l'estatus social i riquesa de la parella.

Es considera una de les obres mestres de Jan van Eyck, exemplificant la seva habilitat a la pintura. Aquesta obra ha influït nombrosos artistes posteriors, especialment en la representació del realisme i pel simbolisme en la pintura.

Jan van Eyck (1390-1441) va ser un dels grans pintors flamencs. Va treballar com a pintor de cort per al duc de Borgonya, Felip el Bo, i va destacar per la seva innovació en l'ús de la tècnica de l'oli i pel seu detallisme. El matrimoni Arnolfini és una de les seves obres més reconegudes en la seva història com a pintor.

La pintura El matrimoni Arnolfini de Jan van Eyck és una obra mestra del gòtic flamenc que destaca per la seva precisió detallada i simbolisme profund. A través de la llum, els colors i els objectes, transmet una rica narrativa sobre el matrimoni, la riquesa i la religiositat. La seva tècnica innovadora i l'ús de l'oli permeten una representació minuciosa de textures i reflexos. Aquesta obra no només és un retrat, sinó també un testimoni de la societat i els valors del segle XV.

MARE DE DÉU DEL CANONGE VAN DER PAELE

1434-1436

L'obra La Verge del Canonge Van der Paele és una pintura de Jan van Eyck, realitzada entre els anys 1434 i 1436. Pertany a l'escola flamenca del segle XV i exemplifica la transició entre el gòtic tardà i el primer renaixement. Aquesta pintura va ser encarregada pel canonge Joris van der Paele, amb la finalitat de ser una peça devocional destinada a l'església de Sant Donacià de Bruges. Actualment, es conserva al Museu Groeninge de Bruges i és considerada una de les obres mestres de l'art flamenc.

L'escena representa la Verge Maria asseguda en un tron de pedra amb el Nen Jesús a la falda, mentre el canonge Van der Paele es troba agenollat a la seva dreta, en actitud d'oració. Jesús beneeix el canonge, simbolitzant la seva connexió amb la divinitat. A l'esquerra de la Verge, Sant Donacià, patró de Bruges, es presenta com a intercessor del canonge, reconeixible per l'atribut del bàcul i el llibre amb un petit vaixell, símbol del seu llegat llegendari. A la dreta de l'escena, Sant Jordi, el sant patró del canonge, apareix vestit com un cavaller medieval, portant una espasa i un escut decorat amb una creu. L'obra es caracteritza per la seva composició simètrica i equilibrada, amb figures monumentals i una gran riquesa de detalls.

L'ambient on es desenvolupa la pintura és d'una gran complexitat visual. L'arquitectura gòtica i el tron de la Verge estan decorats amb escultures i relleus minuciosament detallats, que reforcen la solemnitat de l'escena. Un dels elements més sorprenents és l'espectacular tractament de la llum i la textura, característics del domini de la pintura a l'oli per part de Van Eyck. La precisió amb què es representen els brocats, les joies, les armadures i les robes confereix a la pintura una qualitat gairebé fotogràfica. Els reflexos en les superfícies metàl·liques i el treball minuciós en els teixits són exemples del seu mestratge tècnic.

MARE DE DÉU DEL CANONGE VAN DER PAELE

El color juga un paper fonamental en l'obra, amb tons rics i variats. Predominen el vermell, el blau i l'or, que aporten majestuositat i sacralitat a l'escena. La llum prové de diferents punts de l'escena, generant una atmosfera suau i natural. A més, la perspectiva està meticulosament treballada: la col·locació de les figures en relació amb l'espai i la gradació del color creen una gran sensació de profunditat i volum.

A nivell simbòlic, l'obra està carregada de significats religiosos i personals. La presència de Sant Donacià i Sant Jordi subratlla la devoció i la posició del canonge Van der Paele dins de la jerarquia eclesiàstica. La Verge Maria, amb el Nen Jesús beneint el canonge, representa la gràcia divina i la intercessió celestial. A més, l'extraordinària riquesa dels detalls i la presència d'inscripcions a les vores del tron reforcen el missatge de devoció i transcendència espiritual.

La Verge del Canonge Van der Paele és una de les obres més significatives de Jan van Eyck i una mostra del seu domini absolut del detall, la llum i la perspectiva. Va influir profundament en la pintura del Renaixement del Nord i va establir un model de representació religiosa que molts artistes posteriors van seguir. Aquesta obra no només destaca per la seva perfecció tècnica, sinó també pel seu profund simbolisme i la seva capacitat de fusionar el món terrenal amb la dimensió espiritual.

MARE DE DÉU DEL CANCELLER ROLIN

1434-1435

La Mare de Déu del canceller Rolin és una pintura realitzada l'any 1434 per Jan van Eyck, un destacat pintor flamenc del segle XV conegut pel seu estil de pintura flamenca. Aquesta obra actualment es troba situada al Museu del Louvre a París des de l'any 1800 i es coneix com La Vierge du chancelier Rolin. Aquesta obra va ser encarregada a Jan Van Eyck pel canceller Nicolás Rolin, poc després que el pintor realitzés el conegut quadre "Matrimoni Arnolfini".

MARE DE DÉU DEL CANCELLER ROLIN

Jan van Eyck, nascut el 1390 a Païssos Baixos, concretament a Maaseik, va ser un pintor flamenc que va treballar a Bruges. És considerat un dels millors pintors del nord d'Europa del segle XV a causa de les seves innovacions en l'art del retrat i del paisatge. Junt amb els seus germans a Flandes, són considerats com els fundadors de l'escola flamenca del prerenacimiento.

Un dels fets més destacats d'aquesta obra és que és una pintura religiosa que està elaborada amb la tècnica de l'oli sobre fusta, una tècnica especialment utilitzada en la pintura flamenca però també en la Itàlia de la primera època renaixentista i apreciada per molts artistes. Tot i que l'oli permet treballar amb colors vius, un dels seus inconvenients és el llarg temps d'assecat, que pot durar setmanes o fins i tot mesos, depenent de la capa de pintura.

La pintura de Van Eyck és figurativa i naturalista, amb gran detall en les textures i materials, pròpia de la pintura flamenca del segle XV. Representa el canceller Rolin agenollat davant la Mare de Déu, que sosté el Nen Jesús mentre aquest el beneeix. Un àngel, ricament vestit, col·loca una corona sobre el cap de Maria, reforçant el seu paper com a reina del cel.

MARE DE DÉU DEL CANCELLER ROLIN

L'artista ha utilitzat pinzellades curtes i precises les quals transmeten una gran delicadesa i serveixen per crear una superfície llisa, brillant i una obra molt detallada. Aquesta tècnica permet una aplicació uniforme de la llum i els colors, cosa que dona una sensació de naturalisme ja que es caracteritza per ressaltar els volums i les formes de les figures representades i, a més, no dona peu a l'artista a fer contorns negres al voltant de les figures, sinó que el que fa és utilitzar les ombres i la perspectiva per a delimitar les figures i els paisatges aportant d'aquesta manera una imatge més real. Amb les tècniques emprades, els germans van Eyck tenien com a objectiu aplicar la veladura que consistia en l'aplicació de pintura molt diluïda en aquest cas amb oli i es feia per a poder obtenir un canvi de to de color mitjançant l'aplicació d'aquesta barreja amb capes, creant d'aquesta manera degradats, ombres, llums i canvis de to.

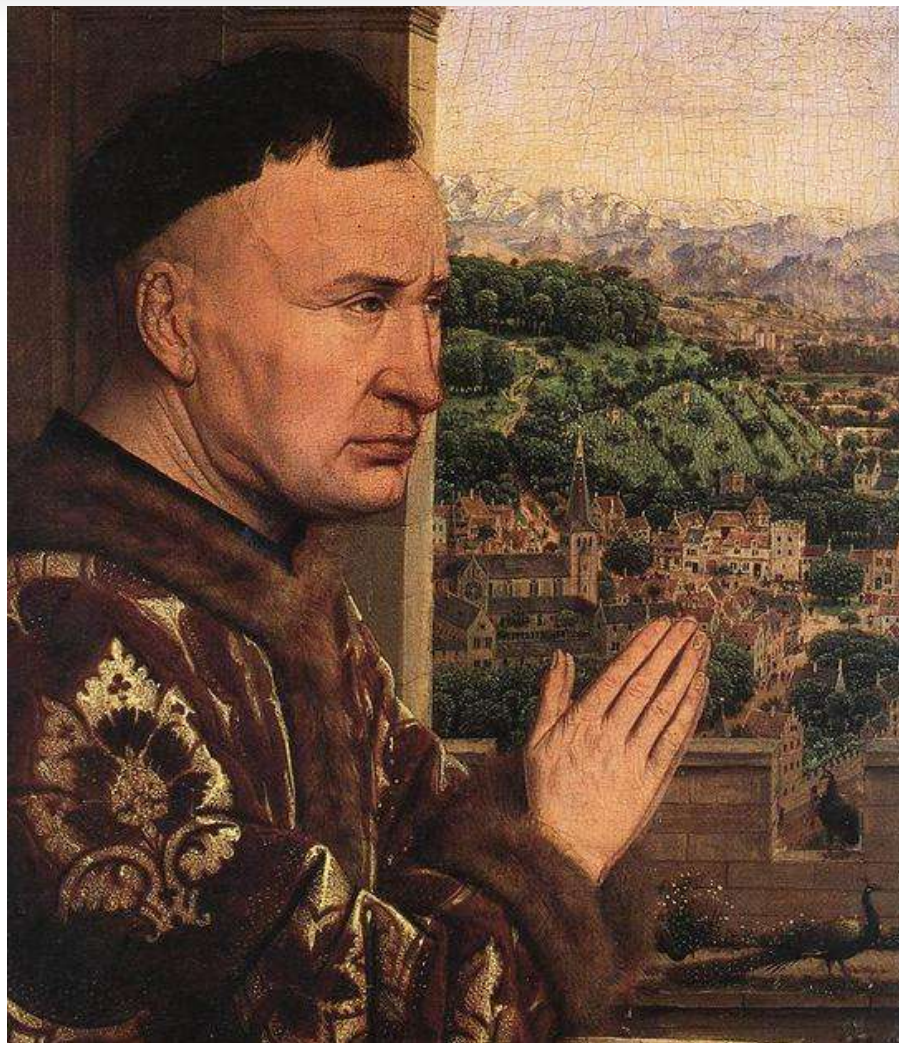
La il·luminació que és bastant notable destaca per ser especialment important en la pintura. L'objectiu de l'artista en aquesta obra és centrar tota l'atenció en les figures principals que es troben més a prop. La llum en aquesta obra és natural i homogènia, il·luminant els personatges de manera suau. Els colors són rics i variats, amb una gamma càlida en la roba i tons freds en el paisatge del fons. Les ombres que ha emprat el pintor creen un volum que fa que les figures semblin tridimensionals. Les perspectives també han molt importants ja que tal i com es pot observar, els personatges que es troben més endavant són més grans i per exemple dins l'arc de mig punt que estroba enmig dels tres que hi ha, hi trobem dues persones que estan observant el paisatge i com que están més lluny, es veuren petites per a donar una imatge de profunditat. El paisatge del fons, amb un riu, ponts i edificis, es redueix progressivament per reforçar aquest efecte.

MARE DE DÉU DEL CANCELLER ROLIN

La pintura té una estructura equilibrada i simètrica. Les figures principals estan col·locades en una mena de triangle, donant estabilitat a l'escena. El fons detallat afegeix profunditat sense treure protagonisme als personatges.

Aquesta obra reflecteix el pensament de l'època, on la religió i la política estaven molt lligats. A més, és una obra mestra del gòtic flamenc i un exemple del perfeccionisme de Van Eyck. Va influir en molts pintors posteriors per la seva manera d'usar la llum, el detall i la perspectiva. Es troba representada una escena on

L'obra va ser realitzada en un moment en el qual la pintura flamenca estava en ple desenvolupament gràcies al impuls de la noblesa i la burgesia.

Jan van Eyck ja era un pintor reconegut en aquell moment, i aquesta obra forma part de la seva producció madura, on perfecciona la seva tècnica amb l'oli per aconseguir més detall i realisme. La Mare de Déu del canceller Rolin és una de les més importants de la trajectòria de Van Eyck. A més, la seva influència en la història de l'art és enorme, ja que intors posteriors, tant flamencs com italians, van aprendre de la seva manera de tractar la llum i els detalls, i la seva tècnica amb l'oli va marcar un abans i un després en la pintura occidental.

Mare de Déu del canceller Rolin, de Jan van Eyck, és una obra mestra del gòtic flamenc que combina detall, simbolisme i tècnica pictòrica excepcional. L'ús de la llum i la perspectiva atmosfèrica dona profunditat a l'escena, mentre que cada element té un significat religiós o social. La pintura reflecteix el poder i la devoció del canceller Rolin, així com la mestria de Van Eyck en la representació de textures i espais. Aquesta obra és un clar exemple de l'humanisme i la minuciositat pròpies del segle XV.

VERGE DELS CONSELLERS

1443-1445

L'obra La Mare de Déu dels Consellers (o Virgen dels Consellers) és una pintura realitzada per Lluís Dalmau entre 1443 i 1445, durant la seva etapa de maduresa artística. Aquesta etapa es caracteritza per una forta influència de la pintura flamenca, en particular de Jan van Eyck. L'estil de l'obra s'inscriu dins el gòtic internacional amb influències flamencques, una tendència predominant a la primera meitat del segle XV a Catalunya. L'obra originalment es trobava al Saló de Cent de la Casa de la Ciutat de Barcelona i actualment es conserva al Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC).

L'escena representada mostra la Mare de Déu asseguda en un tron amb el Nen Jesús en els seus braços, envoltada pels consellers de Barcelona, que apareixen agenollats en actitud d'oració. La Verge, vestida amb una túnica de brocat daurat i coronada, simbolitza la majestuositat i la protecció divina. L'escena es desenvolupa en un interior arquitectònic amb un fons daurat, característic de la tradició gòtica, però amb una atenció detallada al realisme i a la perspectiva, fruit de la influència flamenca.

Pel que fa a la tècnica, Lluís Dalmau utilitza pintura al tremp i oli sobre taula de fusta, una combinació que li permet aconseguir una gran riquesa de detalls i una sensació de profunditat i volum molt superior a la pintura al fresc o al tremp sol.

L'obra es caracteritza per una pinzellada fina i meticulosa, pròpia de la tècnica flamenca, que permet obtenir un alt grau de detall en els rostres, els teixits i els elements arquitectònics. La textura és llisa i brillant, en especial en les zones daurades i les robes, on es nota l'efecte de la llum.

Els contorns són ben definits, especialment en les figures i vestidures, característica gòtica que s'endolceix amb la influència flamenca en el tractament de les faccions. El modelat del volum es treballa mitjançant graduacions de color i llum subtils, properes a la tècnica del sfumato, sense arribar als contrastos violents del clarobscur renaixentista.

La llum de l'obra és simbòlica i artificial, repartida de manera homogènia sense un focus concret. Aquesta il·luminació serena reforça el caràcter sagrat de l'escena i es veu accentuada pel fons daurat, que representa la dimensio divina.

El color combina tons càlids i freds. Els daurats i vermells de la Mare de Déu simbolitzen la seva majestuositat, mentre que els blaus i verds dels consellers equilibren la composició. Els colors no són plans, sinó que presenten matisacions que contribueixen al modelat de les figures.

En quant a la perspectiva, es combina una perspectiva geomètrica incipient, que organitza l'espai de manera més creïble que en el gòtic tradicional, amb una perspectiva jeràrquica, on la Mare de Déu apareix de mida molt més gran que els consellers, seguint la convencions medievals.

La composició és simètrica i clara, estructurada en forma triangular, amb la Mare de Déu al centre com a punt focal. La disposició dels consellers reforça aquesta estabilitat i solemnitat, i la verticalitat de l'arquitectura accentua la jerarquia de la Verge.

El tema de l'obra és religiós i institucional. Representa la Mare de Déu com a protectora de la ciutat de Barcelona, en una composició que subratlla la relació entre el poder cívic i la fe cristiana. La iconografia segueix la tradició medieval, amb la Mare de Déu com a intercessora davant de Déu i els consellers agenollats en actitud de reverència.

El simbolisme de l'obra és clar: el fons daurat representa la dimensió celestial, la Mare de Déu i el Nen simbolitzen la protecció divina, i els consellers manifesten la devoció i la relació entre poder terrenal i espiritual.

La funció de l'obra era tant religiosa com política. Religiosament, reforçava la pietat i la devoció dels ciutadans. Políticament, l'obra legitimava l'Ajuntament de Barcelona, presentant-lo com un govern sota la protecció divina i subratllant la seva importància en la societat de l'època.

L'obra s'emmarca en el context del segle XV a Catalunya, un moment de prosperitat econòmica i expansió comercial de la Corona d'Aragó. En aquest ambient, les institucions municipals com l'Ajuntament de Barcelona van potenciar l'art com a expressió del seu poder i prestigi.

Lluís Dalmau, que havia viatjat a Flandes, introdueix a Catalunya les tècniques flamencques del detallisme i l'oli sobre taula, tot i mantenir característiques del gòtic internacional com la simetria i l'iconografia medieval.

Pel que fa als antecedents, l'obra beu de la pintura flamenca, especialment de Jan van Eyck, i també del gòtic internacional. La seva importància en la producció de Dalmau és cabdal, ja que representa el seu treball més destacat i un dels exemples més clars de la interacció entre la pintura catalana i la flamenca al segle XV.

En la Història de l'Art, La Mare de Déu dels Consellers és un pont entre el gòtic internacional i els nous corrents renaixentistes que començaven a arribar a la península Ibèrica. Va influir en artistes posteriors com Jaume Huguet, que van adoptar elements del detallisme i naturalisme flamenc en la seva obra.

Així, aquesta pintura esdevé un referent fonamental per entendre l'evolució de l'art català del segle XV i la seva relació amb les tendències artístiques europees.

EDICIÓ A CÀRREC DE L'ALUMNAT
D'HISTÒRIA DE L'ART DE 4T D'ESO:

E. Z.	J. M.
L. H.	L. G.
E. I.	S. P.
A. G.	A. M.
M. A.	Z. E.

anselm clavé

Infantil - Primària - Secundària

Mollet del Vallès

MARÇ DE 2025